

שאלות במתכונת הבגרות

בדינים

שאלון מס' 4381 שאלון בסיס

החל מכתה י"א

(1 יחידות לימוד)

הלכות תפילה

הלכות הכנת הגוף לתפילה

- א. "הכון לקראת אלקיך ישראל" – כיצד יש להתכונן לתפילה?
ב. "צריך לרחוץ את ידיו במים עד הפרק קודם התפילה".
(1) מה הדין אם אין לו מים במקומו?
(2) מה הדין אם מתיירא שעד שימצא מים יעבור זמן תפילה?
2. א. מדוע תיקנו חז"ל לומר "מודה אני לפניך"?
ב. האם צריך ליטול ידיים לפני אמירת "מודה אני"? נמקי.
ג. הסבירי על פי קיצור שולחן ערוך את מהמשלים: הווי עז כנמר, קל כנשר, רץ כצבי, וגיבור כארי.

הלכות ברכות השחר

- א. מדוע אין עונים "אמן" אחר ברכת "המעביר שינה מעיני ותנומה מעפעפי"?
ב. מי ששכח לברך ברכות התורה יכול לצאת ידי חובה באמירת ברכת "אהבה רבה". הסבירי מדוע.
ג. מדוע אין לברך ברכת "אלוקי נשמה" לאחר התפילה?
דיני ברכות ודיני ברוך הוא וברוך שמו ואמן
4. א. אסור לענות "אמן חטופה" ו"אמן יתומה". הסבירי את שני המושגים האלה.
ב. מי שטעה וברך ברכה לבטלה, כיצד ינהג אם נזכר לאחר שסיים את הברכה, וכיצד ינהג אם נזכר מיד לאחר שאמר את שם ה'?
5 (1) כששומעים ברכה – מתי יש לענות "אמן"?
(2) מה הפירוש של המילה "אמן"?
ב. כיצד נקראת "אמן" שנאמרה שלא בזמנה? התייחסי לשני מקרים.
ג. איזו הלכה נלמדה מהמילים "ונרוממה שמו יחדו"?
6. א. אמר "ברוך אתה ה'", ונזכר שאינו צריך לברך – מה עליו לעשות? נמקי.
ב. אמר "ברוך אתה ה' אלקי" אך לא סיים לומר "נו", ונזכר שאינו צריך לברך – מה עליו לעשות?
ג. בירך ברכה לבטלה – מה עליו לעשות?
ד. המסתפק אם בירך "בורא נפשות" לאחר שאכל – מה דינו?
הלכות פסוקי דזמרה
7. א. אלו הם פסוקי דזמרה, ומה הן ברכות פסוקי דזמרה?
ב. כתבי אם האומר פסוקי דזמרה רשאי להפסיק כדי:
(1) לענות "אמן".

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

(2) לענות "ברוך הוא וברוך שמו".

(3) לענות לקדושה עם הציבור.

(4) לומר קריאת שמע עם הציבור.

ג. מה יעשה אדם שנגע במקומות המכוסים שבגופו בזמן פסוקי דזמרה, ומה יעשה אם נגע בהם בזמן תפילת שמונה עשרה?

8. א. 1. אדם שסיים להתפלל ונזכר מיד שלא בירך ברכות התורה קודם התפילה מה דינו?

2. אדם שסיים להתפלל ונזכר לאחר זמן רב שלא בירך ברכות התורה קודם התפילה מה דינו?

ב. מי שנזכר לאחר התפילה שלא בירך את ברכות התורה – מה דינו?

ג. האם עיוור יכול לברך ברכת "פוקח עיוורים"? נמקי

ד. הניעור כל הלילה מה דינו לגבי ברכות התורה?

9. א. מדוע אומרים "מזמור לתודה"?

ב. מדוע אין אומרים "מזמור לתודה" בכל אחד מהמועדים האלה –

(1) שבת ויום טוב.

(2) חול המועד פסח.

(3) ערב יום הכיפורים.

הלכות קריאת שמע

10. א. למה יש לכוון קודם קריאת שמע?

ב. למה יש לכוון בעת אמירת הפסוק "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד"? ומה צריך לכוון בפרשת "ויאמר"?

ג. מה עושים כדי לעורר את הכוונה בעת אמירת הפסוק "שמע ישראל"?

11. א. מהו זמן קריאת שמע "מן המובחר", ומדוע הוא נקרא כך?

ב. מהו משך זמן קריאת שמע "לכתחילה"?

ג. עד מתי מותר לומר קריאת שמע עם ברכותיה בדיעבד?

ד. מדוע החזן צריך לחזור בסיום קריאת שמע על המילים "ה' אלוהיכם אמת"?

12. א. האם חיוב קריאת שמע הוא מדרבנן או מן התורה?

ב. אלו פרשיות נכללות במצוות קריאת שמע?

ג. באיזה מקרה צריך לחזור לתחילת קריאת שמע אף על פי שכבר התחיל לקרוא אותה כהלכתה.

ד. אם הפסיק באמצע פסוקי קריאת שמע באיזה מקרה עליו לחזור לתחילת קריאת שמע?

13. א. באלו ימים אין אומרים "מזמור לתודה", ומדוע לא הקריבו קרבן תודה בכל אחד מהימים האלה?

ב. צייני את המקומות בברכות קריאת שמע ובקריאת שמע שנקראים "בין הפרקים" (בתפילת שחרית).

ג. אחר אלו ברכות מותר לענות "אמן" גם באמצע הפרק?

14. א. "מצוה מן המובחר לקרותה כוותיקים".

מתי הוותיקים קוראים קריאת שמע, ומהו הטעם שקוראים קריאת שמע בזמן זה?

ב. עד מתי אפשר לקרוא קריאת שמע עם ברכותיה?

ג. כיצד יקרא חולה השוכב במיטה קריאת שמע?

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 הפיקוח על המקצועות העצמאיים

דיני הפסקות בקריאת שמע וברכותיה

15. לפניך טבלה, ובה תיאור של שמונה מצבים אפשריים בקריאת שמע וברכותיה (א-ח).
 צייני בנוגע לכל אחד מן המצבים אם המתפלל צריך לענות בהם עם הציבור.

אמן שלאחר "הא-ל הקדוש"	אמן יהא שמיה רבה וכו'	"מודים אנחנו לך"	
א.	ב.	ג.	באמצע הפסוק "שמע ישראל"
ד.	ה.		בין הפרקים
ו.	ז.	ח.	באמצע הפרק

העתיקי למחברתך את האותיות א-ח, וצייני "יענה" או "לא יענה".

הלכות תפילת שמונה עשרה

16. א. כיצד על המתפלל לעמוד בתפילת שמונה עשרה?

בתשובתך התייחסי לראש, לידיים, לעיניים, ולרגליים.

ב. מה המתפלל צריך לכוון במחשבתו ולכוון בליבו בזמן תפילת שמונה עשרה?

ג. כתבי שני דברים שהמתפלל צריך לחשוב עליהם קודם תפילת שמונה עשרה.

17. א. לאיזה כיוון צריכים לפנות כל המתפללים, ומדוע הם צריכים לפנות לשם?

ב. אדם מתפלל תפילת שמונה עשרה ונזכר לפתע שהוא אינו פונה לכיוון הנכון – מה עליו לעשות?

ג. כתבי כמה פעמים יש להשתחוות בתפילת שמונה עשרה, וצייני באלו ברכות יש להשתחוות.

ד. תארי את שלבי השתחווייה בתפילת שמונה עשרה בהתאם למילות הברכה.

18. א. מהו תחילת הזמן של תפילת שמונה עשרה של שחרית לכתחילה, ומהו סוף זמנה לכתחילה?

ב. מה דינו של אדם שהתפלל שמונה עשרה של שחרית קודם הזמן? בתשובתך התייחסי לזמנים השונים.

ג. מה דינו של אדם שלא התפלל תפילת שמונה עשרה של שחרית וכבר עבר סוף זמן תפילה? (לכתחילה)?

ד. כתבי כמה פעמים צריך לכרוע בשמונה עשרה, וצייני את סדר הכריעה בהתאם למילות הברכה.

ה. עד מתי אפשר להתפלל אותה, בדיעבד?

ו. בעניין זמן התפילה – על מי נאמר "מעוות לא יוכל לתקון"?

ז. כתבי דין אחד הנובע מן החובה לסמוך גאולה לתפילה

19. מה נלמד מהפסוקים הבאים:

א. "תכין לבם תקשיב אזנך" (תהלים י, יז).

ב. "רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע" (שמואל א' א, יג).

ג. "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל" (ישעיהו לח, ב).

ד. "כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות" (שיר השירים ד, ד).

20. הסבירי את המושגים הבאים:

א. תחנון.

ב. ברכה אחת מעין שלוש.

ג. ברכה אחת מעין שבע.

ד. שיר של יום (מזמור של יום).

דיני משיב הרוח ויעלה ויבוא

21. א. אם טעה ואמר בקיץ "משיב הרוח ומוריד הגשם" – מה עליו לעשות? התייחסי לשני מצבים.
ב. אם שכח לומר "יעלה ויבוא" בראש חודש – באיזה מקרה חוזר ל"רצה", ובאיזה מקרה חוזר לראש התפילה? התייחסי בתשובתך לתפילות ערבית, שחרית ומנחה.
ג. אם שכח לומר "יעלה ויבוא" בשחרית של ראש חודש ונזכר בכך לאחר תפילת מוסף לאחר שכבר עבר זמן תפילת שחרית – מה עליו לעשות?

22. א. שכח לומר "יעלה ויבוא" בשחרית של ראש חודש, ונזכר:

(1) קודם שאמר "ברוך אתה [...] המחזיר שכינתו לציון" – מה עליו לעשות?

(2) קודם שאמר "יהיו לרצון אמרי פי וכו'" – מה עליו לעשות?

(3) לאחר שאמר "יהיו לרצון אמרי פי וכו'" – מה עליו לעשות?

ב. "בראש חודש, אם שכח יעלה ויבוא במעריב [...] אינו חוזר". מדוע?

תפילת מנחה

23. א. מדוע שכרה של תפילת מנחה "הרבה מאד"?

ב. מהי "מנחה קטנה" ומהי "מנחה גדולה"? מתי מלכתחילה יש להתפלל מנחה ומי רשאי להתפלל בזמן אחר?

הלכות תפילת הדרך

24. א. (1) איזה "יוצא לדרך" חייב לומר תפילת הדרך?

(2) באיזה שלב של הדרך יש לומר מלכתחילה תפילת הדרך?

(3) אדם שלא אמר תפילת הדרך בשלב זה – מה דינו?

ב. באיזה מקרה אדם צריך לחזור ולומר תפילת הדרך, אף שכבר אמר אותה באותו היום?

ג. "תפילת הדרך צריכה לאמרה סמוך לברכה אחרת". הסבירי הלכה זו והביאי לה דוגמה.

הלכות נטילת ידיים

1. א. כתבי את שני הטעמים לנטילת ידיים בשחרית.

ב. מה דינו של מי שהיה ער כל הלילה, לענין נטילת ידיים בבוקר?

ג. מה לומדים להלכה מהפסוק "ברכי נפשי... וכל קרבי את שם קדשו"?

2. א. כיצד יש לצקת את המים על הידיים בנטילת ידיים, ובאיזו תנוחה תהיה כף היד בזמן הנטילה?

ב. בתנאים מסויימים כלי שאינו יכול לשמש לנטילת ידיים לסעודה צייני שלושה תנאים.

ג. "קודם שמנגבן, יברך"

על פי הקיצור שולחן ערוך מהו הקושי שמתעורר בעקבות הלכה זו, ומהו התירוץ לקושי זה?

ד. צייני שלוש פעולות של אדם שלאחריהן הוא חייב לחזור וליטול ידיים לסעודה.

3. א. כיצד נוטלים ידיים בבוקר?

ב. מה יעשה אדם שאין לו כלל מים לנטילת ידיים של בוקר?

ג. מדוע צריך לרחוץ את הפנים ולשטוף את הפה?

4. האם מותר ליטול ידיים מן הכלים הבאים:

א. כלי שבשפתו סדק.

ב. כלי בעל זרבובית הגבוהה משפת הכלי.

ג. כלי שבסיסו חד, והכלי אינו עומד בעצמו.

נמקי את תשובותיך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

5. א. כתבי שני טעמים לחובה ליטול ידיים לאחר שאדם קם בבוקר משנת הלילה שלו.
ב. מהו משך הזמן של "שיתין נישמין"? צייני הלכה שנפסקה בנוגע למשך זמן זה.
ג. צייני ארבע פעולות שאחרי עשייתן האדם חייב בנטילת ידיים (מלבד שינה)

נטילת ידיים לסעודה

6. כתבי אם מותר ליטול ידיים מהכלים הבאים, ונמקי את תשובותיך.

א. שקית ניילון.

ב. בקבוק שפיו צר.

ג. מרזב שבקנקן.

ד. נטלה שיש בה חור.

7. א. (1) אדם נטל יד אחת, ונגע ביד זו בידו שטרם נטל – מה דינו?

(2) אדם שיצא לעשות את צרכיו באמצע סעודה על פת, וחזר לסעוד – מה עליו לעשות בנוגע לנטילת ידיים?

(3 נק')

ב. צייני שלוש דוגמאות של מים שנפסלו מלשמש לנטילת ידיים.

ג. אדם המהלך בדרך ורוצה לאכול פת, האם מותר לו לכרוך את ידיו במפה או ללבוש כפפות במקום ליטול אותן? בתשובתך התייחסי למקרים שונים.

8. א. אדם שנטל ידיו, וקודם שבירך נגע אדם אחר בידי הרטובות – מה עליו לעשות?

ב. אדם המהלך בדרך ורוצה לאכול פת אך אין ברשותו מים לנטילת ידיים.

(1) אם הוא יודע שימצא מים לנטילה בהמשך הדרך – באיזה מקרה עליו להמתין עד שיגיע למקור מים?

(2) אם הוא יודע שלא ימצא מים כלל – מה דינו?

דיני לבישת הבגדים

1. א. "יהיו לו בגדים ממוצעים ונקיים".

מה הם שני הקצוות שמהם יש להתרחק, ומדוע יש להתרחק מכל אחד מהם?

ב. איזה צד של הגוף יש להלביש תחילה? מדוע?

ג. מהו סדר הפעולות בנטילת נעליים ובקשירת השרוכים?

הלכות כיבוד אב ואם

1. א. "איש ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה' אלוקיכם" (ויקרא י"ט, ג').

מה נלמד מפסוק זה בנוגע למצוות כיבוד אב ואם?

ב. כאשר אב אומר לבנו לא לדבר עם פלוני ולא למחול לו, באיזה מקרה הבן צריך לציית לאביו?

2. א. בשלושה מקרים כותב בעל ה"קצור שלחן ערוך" שאין הבן מחויב לשמוע בקול אביו. כתבי מהם שלושת

המקרים

ב. בעל "קצור שלחן ערוך" מביא נימוק לשניים מהמקרים האלה. כתבי את הנימוק לכל אחד מהמקרים האלה.

3. א. צייני שבעה קרובים, מלבד האב והאם, שיש לכבדם מכוח מצוות כיבוד אב ואם.

ב. צייני שני מקרים שבהם מותר לבן לעבור על איסור תורה משום מצוות כיבוד אב ואם.

ג. איזה אב אין חובה לכבדו אך אין לצערו, לדעת חלק מהפוסקים?

4. א. "היו אביו ואמו ישנים... אסור להקיצם משנתם". צייני שני מקרים שבהם מצווה להקיצם.

ב. צייני שלושה מצבים שבהם אין הבן מחויב לשמוע בקול אביו, וכתבי את הנימוק לאחד מהם.

5. א. אילו בני משפחה מלבד אב ואם יש לכבד?

ב. רופא מנתח- האם רשאי לנתח את אביו? בתשובתך התייחסי למצבים השונים.

הלכות כבוד רבו, זקן, תלמיד חכם וכהן

1. א. מדוע יש לכבד כהן, ובמה יש לכבדו?
ב. מדוע חייב אדם בכבוד רבו יותר מכבוד אביו?
ג. "מפני שיבה תקום, והדרת פני זקן". את מי יש לכבד על פי פסוק זה?
 2. א. כיצד יש לכבד איש שיבה, ובאיזו דרך נוספת יש לכבד זקן?
ב. מי נחשב "תלמיד חכם" שמצווה לכבדו?
ג. צייני שלוש הנהגות שיש לנהוג כדי לקיים את המצווה "וקדשתו" כלפי כהן.
 3. א. מי ההגדרה של "שיבה" וכיצד יש לנהוג כלפי מי שהגיע אליה? התייחס בתשובתך למקרים השונים.
ב. כהן לוי וישראל את מי יש להקדים, וכיצד יש להקדימו? התייחס בתשובתך למקרים השונים.

הלכות ברכות

1. א. על איזו מצווה עובר המוציא שם שמים לבטלה?
ב. (1) כיצד ינהג מי שבירך ברכה לבטלה?
(2) כיצד ינהג מי שהתחיל לברך, ולאחר שהזכיר שם ה' נזכר שאינו צריך לברך?
(3) כיצד ינהג מי שהתחיל לברך, ובאמצע המילה "אלקינו" נזכר שאינו צריך לברך?
(4) המסתפק אם בריך בורא נפשות לאחר שאכל מה דינו?
 2. א. המפסיק בדיבור בין ברכת הנהנין לאכילה – איזה סוג דיבור מחייב לחזור ולברך?
ב. מצווה לברך על פרי שלם, הסבירי מדוע פסקו שכאשר יש חשש שהפרי מתולע צריך לחתכו ורק אחר כך לברך עליו.
 3. הלכות ברכה ראשונה
א. אדם בירך על משקה, והמשקה נשפך בטרם שתה ממנו – באיזה מקרה אינו צריך לברך שוב לפני שתיית משקה אחר?
ב. אדם שכח והכניס לפיו מאכל בלא ברכה – כיצד ינהג? בתשובתך פרטי שתי אפשרויות, ונמקי.
ג. אדם שכח והכניס לפיו משקה בלא ברכה – כיצד ינהג? בתשובתך פרטי שתי אפשרויות.
ד. הסבירי מדוע יש לברך ברכה ראשונה.
ה. על איזו כמות של מאכל או משקה צריך לברך ברכה ראשונה?
ו. היכן צריך להיות המאכל או המשקה בשעה שמברכים עליו?
 4. א. כתבי מהי כמות המזון שיש לאכול וכמה זמן יש לאכלו – כדי להתחייב בברכה אחרונה.
ב. מהי הכמות שיש לשתות כדי להתחייב בברכה אחרונה? צייני שתי דעות.
 5. א. הסבירי מדוע בשחרית של שבת מי שמקדש ואוכל אחר כך מזונות, צריך לכסותן בשעת הקידוש.
ב. היו לפניו תמרים, ענבים ויין, על מה יקדים לברך, ומדוע?
 6. הביאו לפניך בתוך הסעודה פירות או מיץ או עוגה או יין, על מה צריך לברך ברכה ראשונה ועל מה אינו צריך לברך? נמקי כל אחת מהתשובות.
 7. א. פרס פרוסה אחת מכיכר לחם שלפניו, בירך עליה ואכל, ואחר כך רצה לאכול פרוסה נוספת – האם עליו לברך שוב? בתשובתך התייחסי למקרים שונים.
ב. בירך "שהכול" על כוס בירה, ואחר כך הביאו לפניו דגים – האם צריך לברך "שהכול" שוב? בתשובתך התייחסי למקרים שונים.
ג. בירך "בורא פרי העץ" על אגוזים, ואחר כך הביאו לפניו תפוחים – האם עליו לברך שוב? נמקי.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 הפיקוח על המקצועות העצמאיים

8. א. באלו מקרים מברכים על אכילת פירות שלמים ברכת "שהכל"?
- ב. פירות מרוסקים לגמרי – באיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "שהכל", ובאיזה מקרה מברכים עליהם ברכת "בורא פרי העץ"?
- ג. "על פירות הגדלים באילן מברכים בורא פרי העץ". מהי ההגדרה של "אילן"?
9. א. היו לפניו תמרים וענבים (שניהם שלמים ושווים לו בחביבות) ועל איזה מהם יברך? נמק את תשובתך.
- ב. צייני מה הן הברכות (על מאכלים) שקודמות לברכת היין, ומה הן הברכות שברכת היין קודמת להן?
- ג. אדם שאכל תמרים (בשיעור של כזית) תפוח עץ ואגס מה יברך אחריהם? נמקי את תשובתך.
- ד. אדם ששתה יין ואכל עוף מה יברך אחריהם? נמקי את תשובתך.

הלכות ברכת המזון

9. א. כתבי שלושה דברים שיש להקפיד עליהם בשעה שמברכים ברכת המזון.
- ב. מה יש להסיר מן השולחן לפני שמברכים ברכת המזון, ומה יש להשאיר על השולחן?
- ג. אדם בירך ברכת המזון בשבת, ונזכר שטעה ולא אמר "רצה" – מה דינו בכל אחד מן המקרים (1) – (3) שלפניך?
- (1) נזכר לפני שהזכיר שם ה' בברכת "בונה ברחמיו ירושלים".
- (2) נזכר לאחר שהזכיר שם ה' בברכת "בונה ברחמיו ירושלים".
- (3) נזכר לאחר שסיים לברך ברכת המזון. בתשובתך צייני מהו הדין בכל אחת מסעודות השבת.
- ד. נזכר בראש חודש לאחר שהתחיל ברכה רביעית של ברכת המזון שלא אמר "יעלה ויבוא" מה עליו לעשות? נמקי
- ה. טעה בשבת ולא אמר "רצה" מה עליו לעשות- האם יאמר "רצה" במקום שנזכר, יאמר ברכה מיוחדת, ימשיך את ברכת המזון או יחזור לראש ברכת המזון.

היכן נזכר הסעודה	נזכר לפני שאמר שם ה' של ברכת "בונה ירושלים"	נזכר לאחר שסיים ברכת "בונה ברכה רביעית שהתחיל ברכה רביעית ("הא-ל אבינו")	נזכר לאחר שהתחיל ברכה רביעית ("הא-ל אבינו")
סעודה ראשונה או שניה			
סעודה שלישית			

10. א. מהי כמות הפת הקטנה ביותר המחייבת את האוכל אותה, לברך ברכת המזון?
- ב. אכל פת ושכח לברך ברכת המזון – ממתי אסור לו לברך ברכת המזון?
- ג. אישה שאכלה פת לשבעה ומסופקת אם ברכה ברכת המזון – מה הדין?
- ד. אדם שיצא מן המקום שאכל בו לפני שבירך ברכת המזון, והגיע למקום אחר היכן יברך ברכת המזון? התייחסי בתשובתך לשלושה מקרים.
- ה. מה דינו של איש המסתפק אם בירך ברכת המזון, ומה דינה של אישה המסתפקת אם בירכה?
- ו. הסבר מדוע "שבת שחל בו ראש חודש אומרים תחילה רצה ואחר כך "יעלה ויבוא"
11. א. התחיל לברך ונזכר שברכתו לבטלה – כיצד עליו לתקן כדי שלא תהיה לבטלה?
בתשובתך צייני שני מצבים.
- ב. באלו מקרים השומע ברכה לא יענה "ברוך הוא וברוך שמו"?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

12. א. מהי "פת הבאה בכיסנין" בתשובתך כתבי שתי דעות

ב. איזו ברכה מברכים לפני אכילת "פת הבאה בכיסנין", ואיזו ברכה מברכים לאחר אכילתה?

בתשובתך התייחסי לקביעת שיעורי הסעודה.

ג. אכל פת הבאה בכיסנין – מה עליו לברך אם אכל כמות שיש בה שיעור סעודה? התייחסי בתשובתך לברכה ראשונה

ולברכה

אחרונה.

ד. עיסה נילושה במים ובלילתה רכה ואחר כך נאפתה בתנור – מה יברך האוכל כזית ממנה? התייחסי בדבריך לברכה

ראשונה ולברכה אחרונה.

ה. איזו ברכה מברכים על לביבות מטוגנות העשויות ממצה כתושה שעירבו בה ביצים וחלב? התייחסי בתשובתך לברכה

ראשונה ולברכה אחרונה.

13. א. לפניך רשימה של מאכלים ומשקים. כתבי בנוגע לכל אחד מהם אם מי שאוכל אותו או שותה אותו

בתוך הסעודה צריך לברך ברכה ראשונה. נמקי תשובתך.

(א) לביבות. (ב) יין. (ג) ענבים. (ד) מיץ. (ה) בירה.

ב. מאכלים שמברכים עליהם ברכה ראשונה בתוך הסעודה – איזו ברכה אחרונה יש לברך עליהם?

ג. בהלכות ברכות יש כלל: "סתמא דעת האדם על כל מה שיביאו לו". כתבי הלכה אחת שנפסקה על פי כלל זה

הלכות סעודה: הלכות דברים שאוכלים ושותים בתוך הסעודה

14. א. לפניך רשימה של מאכלים ומשקים (1) – (5). בחרי בארבעה מהם, וצייני אם צריך לברך על כל אחד מהם

ברכה ראשונה בסעודה שבירכו בה על פת. נמקי כל אחת מתשובותיך.

(1) בשר ודגים.

(2) יין (ביום חול).

(3) פירות, לשם תענוג.

(4) עוגה, מחמת רעב.

(5) קפה, בסוף הסעודה.

ב. לפניך חמש הלכות (1) – (5) הנוגעות לסעודה. בחרי בארבע מהן, וכתבי את הנימוק לכל אחת מן ההלכות

שבחרת.

(1) אין משיחין בסעודה אפילו בדברי תורה.

(2) אסור לזרוק לחם אפילו במקום שהלחם אינו נמאס.

(3) יש להיזהר מאוד שלא לזרוק פירורים של לחם.

(4) אין להסתכל בפניו של אדם שאוכל או שותה.

(5) אסור לאכול מסעודה שאינה מספקת לבעליה.

15. א. (1) אלו ברכות כלולות בברכה "מעין שלוש"?

(2) על אלו מאכלים מברכים ברכה זו?

ב. האם צריך לברך אחרי שתיית קפה חם או תה חם? נמקי.

ג. מי שאכל ענבים ואפרסקים ושתה מיץ – מה הוא צריך לברך אחרי האכילה? נמקי.

16. הלכות ברכה אחרונה

א. כתבי איזו ברכה אחרונה יברך :

(1) מי שאכל כחצי זית תפוח וכחצי זית עוגה.

(2) מי שאכל כחצי זית עוגה וכחצי זית פת.

(3) מי שאכל כזית רימון וכזית תפוח. נמקי.

17. הלכות עיקר וטפל

- א. אדם שותה משקה חריף ורוצה לאכול מיד פרי כדי להפיג את חריפות המשקה – האם עליו לברך על הפרי? נמקי.
- ב. האוכל שני מינים שהתבשלו יחד –
- (1) על מה יברך אם כל מין נבדל לעצמו?
- (2) על מה יברך אם שני המינים נמעכו ונדבקו זה לזה?
- (3) על מה יברך אם אחד מן המינים שנמעכו הוא מחמשת מיני דגן, והוא המיעוט בתבשיל?

18. דיני טעות בברכות

- א. בכל אחד מהמקרים (1)-(5), צייני אם יצא ידי חובת ברכה אן אם צריך לחזור ולברך –
- (1) בירך "המוציא" על פת כיסנין.
- (2) בירך "המוציא" על תבשיל ממיני דגן (כגון פתיתים).
- (3) בירך "בורא פרי העץ" על אבטיח.
- (4) בירך "שהכול" על פת.
- (5) בירך ברכה אחרונה "על הגפן" על ענבים.
- (6) בירך "בורא מיני מזונות" כל לחם.
- (7) בירך "שהכל" על יין.

ב. מי שנטל כוס יין וסבר שבידו כוס מים, והבחין בטעותו באמצע הברכה – מה דינו?

ג. מה שנטל כוס מים וסבר שבידו כוס יין, והבחין בטעותו לאחר שסיים לברך "בורא פרי הגפן" – מה דינו?

19. א. אדם בירך על לחם שהכין לעצמו לסעודה, וסבר שדי לו בלחם שלפניו אך נתאוה לאכול עוד לחם –

(1) אם ביקש שיקנו לו עוד לחם – האם יצא ידי חובה בברכה הראשונה או שעליו לברך שוב?

(2) אם היה בבית עוד לחם – האם יצא ידי חובה בברכה הראשונה או שעליו לברך שוב?

ב. אורח שבירך על פרי שהביא לו המארח, ואחר כך ביקש מן המארח עוד פרי מאותו המין – האם עליו לחזור ולברך? נמקי את תשובתך.

ג. בירך "המוציא" על מאכל שברכתו "מזונות" באיזה מקרה יצא ידי חובה, ובאיזה מקרה לא יצא ידי חובה?

ד. אכל ענבים ובירך ברכה אחרונה "על הגפן ועל פרי הגפן" מה דינו? נמקי את תשובתך.

ה. היו לפניו מים בלבד ורצה לשתות אותם, אך טעה ובירך בורא "פרי הגפן" מה עליו לעשות? התייחסי בתשובתך ל2

מקרים

ברכת הריח

20. א. (1) מדוע יש לברך על ריח טוב אף על פי שאינו מאכל או משקה?

(2) מדוע אין מברכים ברכה אחרונה על ריח טוב?

ב. (1) איזו ברכה מברך המריח אתרוג, ואיזו ברכה מברך המריח ורד?

(2) מה הדין אם טעה והחליף בין ברכות הריח של אתרוג ושל ורד?

21. א. "כל הנשמה תהלל קה" – איזו ברכה נלמדת מפסוק זה וכיצד לומדים זאת?

ב. מדוע אין מברכים ברכה אחרונה על הנאת הריח?

הלכות ברכת הראיה

22. א. על מה מברכים את הברכה "שלא חיסר בעולמו כלום", ומתי מברכים ברכה זו?

ב. באיזה מקרה מברכים על הברק והרעם ברכה אחת בלבד, ואיזו ברכה היא זו?

23. א. מתי מברכים ברכת "שהחיינו" ומתי מברכים ברכת "הטוב והמטיב"? כתבי מהו הכלל.

ב. חייב אדם לברך את ה' יתברך שמו גם על הרעה, בארי מדוע.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

הלכות ברכת הראיה

24. א. אדם הרואה מקום שבו נעשה לו נס שלא כדרך הטבע מה עליו לברך? ומה יברכו בנו ובן בנו הרואים מקום זה?
ב. בירך על ראיית ברק באיזה מקרה יחזור ויברך על ראיית ברק באותו יום?
ג. ציין ארבע תופעות טבע (מלבד ברק) שמברכים עליהן "עושה מעשה בראשית".

דיני ברכת שהחיינו וברכת הטוב והמיטיב

25. א. על אלו שמועות טובות מברכים "שהחיינו" ועל אלו מברכים "הטוב והמיטיב"?
ב. איזו ברכה מברכים על שמועות רעות?
ג. כמה ברכות יברך מי ששמע כמה שמועות בבת אחת?
ד. מדוע אין מברכים "שהחיינו" על ירקות חדשים, ומדוע אין מברכים ברכה זו על ריח?

דיני ברכה ראשונה מברכות הנהנין

26. א. באיזה תנאי מברכים ברכה ראשונה על דבר אסור?
ב. באילו מקרים אין מברכים ברכה ראשונה על מאכל או על משקה?
ג. באיזה מקרה (חוץ מאכילת פת) יש לחזור ולברך על אותו מאכל?
27. א. המפסיק בדיבור לאחר שבירך על מאכל ועדיין לא אכל – מה הדין?
ב. המבשל שטעם את המאכל – באיזה מקרה עליו לברך ובאיזה מקרה פטור?
ג. אכל בבית אחד ורוצה להמשיך את אכילתו בבית אחר – באיזה מקרה עליו לחזור ולברך ברכה ראשונה ובאיזה מקרה פטור?

28. א. כאשר נוטלים ידיים לאכילת פת, לא תמיד מברכים ברכת "על נטילת ידיים". מתי אין מברכים?
ב. בדרך כלל מברכים ברכת המצוות "עובר לעשייתן", דהיינו לפני קיום המצווה. מדוע אין מברכים על נטילת ידיים לפני הנטילה, ומדוע הברכה נחשבת בכל זאת עובר לעשייתה?

דיני ברכות על מאכל או משקה

29. א. מי נקרא "נמלך" וחייב לחזור ולברך על הפירות?
ב. בעל הבית הגיש אוכל לאורחים, ולא היה בדעתו להוסיף להם, אך לאחר שביקשו תוספת, הוסיף להם. האם האורחים צריכים לחזור ולברך? נמקי
30. א. מי שרוצה לאכול תפוח, גזר, עוגה, ולשתות כוס חלב, וכולם מונחים לפניו, אלו ברכות יש לברך ולפי איזה סדר?
ב. נמקי את הסדר.

הלכות נטילת ידיים לסעודה

33. לפניך הלכות הקשורות לבציעת הפת צייני את הטעם לכל אחד מההלכות

ההלכה	טעמה
יש לבצוע במקום הקשה של הפת	
מצוה להביא לשולחן מלח- קודם שיבצע	
לא יבצע פרוסה קטנה	
לא יבצע פרוסה גדולה מכביצה	
בשבת מותר לבצוע לכל מה שנצרך לכל הסעודה	
יש לאכול את הפרוסה שבצע עליה לפני אכילת פת	
אחרת	

הלכות בציעת הפת וברכת המוציא

33. א. יש להיזהר שלא יהיה הפסק בין נטילת ידיים ובין ברכת המוציא.

(1) איזה הפסק מצריך לשוב וליטול ידיים?

(2) איזה הפסק איננו מצריך לשוב וליטול ידיים: כתבי שני מקרים.

ב. כתבי הבדל אחד בין בציעת הפת בשבת ובין בציעת הפת ביום חול.

הלכות סעודה

1. א. באלו תנאים מותר לאכול תבשיל באמצעות פת כשהפת משמשת במקום כף?

ב. אדם שהפסיק את סעודתו וחוזר לאכול פת – באיזה מקרה צריך ליטול שוב את ידיו?

ג. אדם ישן שנת ארעי בתוך הסעודה וכשהתעורר רצה להמשיך לסעוד – מה דינו בנוגע לנטילת ידיים ולברכת המוציא?

2. א. מני שלוש פעולות שנאסרו משום ביזוי אוכלין.

ב. באלו תנאים מותר לאדם להתחיל לסעוד במקום אחד ולהמשיך לסעוד במקום אחר? צייני שני תנאים.

3. אדם אמור להתחיל סעודת פת במקום אחד ולסיימה בסעודת מצווה במקום אחר – מה עליו לעשות?

ברכת המזון

4. א. אדם שיצא מן המקום שאכל בו לפני שבירך ברכת המזון, והגיע למקום אחר היכן יברך ברכת המזון? התייחס

בשובתך לשלושה מקרים.

ב. מה דינו של איש המסתפק אם בירך ברכת המזון ומה דינה של אישה המסתפקת אם ברכה?

ג. הסבר מדוע "שבת שחל בו ראש חודש... אומרים תחילה "רצה" ואחר כך "יעלה ויבוא"

5. א. יש הלכות רבות בנוגע ליחס הראוי לפת לחם. כתבי שלוש מהם.

ב. כתבי שלוש פעולות שעל אדם להימנע מהן בסעודה משום דרך ארץ.

6. א. מי שסיים לברך את ברכת המזון ונזכר ששכח לומר "רצה", כיצד עליו לנהוג? בתשובתך התייחסי לכל אחת מסעודות השבת.

ב. מי שאוכל בשבת סעודה שלישית וסעודתו נמשכת בלילה, האם יאמר "רצה" בברכת המזון? נמקי.

ג. כיצד יש לנהוג בסעודה שלישית במקרה שראש חודש חל ביום ראשון?

7. א. אם שכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון בראש חודש או בחול המועד, ונזכר לאחר שסיים לברך ברכת

המזון – מה עליו לעשות? נמקי.

ב. אם שכח לומר "על הנסים" בברכת המזון – באיזה מקרה עליו לחזור ולומר "על הנסים"?

הלכות טבילת כלים

1. א. על פי הדין יש כלי זכוכית ומתכת שאינם חייבים טבילה. באלו כלים מדובר?

ב. מה מברכים כאשר מטבילים כלים?

ג. על מה יש להקפיד כאשר מטבילים כלים? צייני שלוש פרטים. התייחסי למצב הכלי ולאופן הטבלתו.

2. א. מדוע יש להטביל כלים שנקנו מגוי, ומהו נוסח הברכה שיש לברך לפני הטבילה?

ב. לפניך רשימה של שבעה כלים. בחרי שישה מהם, וצייני בנוגע לכל אחד מן הכלים שבחרת אם צריך להטביל

אותו בברכה, להטביל אותו בלא ברכה או שהוא פטור מטבילה.

(1) פטיש.

(2) בקבוק שתיה מזכוכית.

(3) מגש מתכת ללחם.

(4) כף עץ.

(5) כוס זכוכית לשימוש בצונן בלבד.

(6) כלי חרס.

(7) כלי חרסינה פורצלן.

ג. האם כלי חדש שכור או שאול חייב טבילה? בתשובתך התייחסי ל2 מקרים.

הלכות שבת

תפילת שבת

10. א. כיצד חותמים את ברכת "השכיבנו" בימי חול וכיצד חותמים בשבת, מדוע משנים את הנוסח בשבת?

ב. הסבירי את המחלוקת בין אלו שמוסיפים "ושמרו בני ישראל" אחרי ברכת "השכיבנו" לבין אלו שאינם מוסיפים זאת.

ג. מדוע בליל שבת חוזרים ואומרים "ויכלו" לאחר תפילת העמידה אחרי שכבר אמרו זאת בתפילת העמידה?

ד. כתבי מהו הטעם להוספת :

1. המזמורים של לפני "לכה דודי"

2. ברכת "מעין שבע,

3. מזמורים נוספים בפסוקי דזמרה

ה. על תפילת מוסף נפס' כי אין לה תשלומים.

1. הסבר את המושג "תשלומים בנוגע לתפילה.

2. כתוב מדוע אין תשלומים לתפילת מוסף.

ו. אם התפלל תפילת שחרית של שבת במקום תפילת מוסף ולפני שאמר רצה שם לב שטעה- מה עליו לומר כדי לצאת ידי חובת תפילת מוסף

הלכות טעויות בתפילות שבת

11. א. אדם ששכח שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" – מה עליו לעשות? התייחסי לכל אחת מתפילות השבת.

ב. אדם שהיה מודע שהיום שבת, התפלל וחתם "הא-ל הקדוש", ופתח ואמר "אתה" מברכת "חונן הדעת" – מה עליו לעשות? התייחסי לכל אחת מתפילות השבת.

ג. אם לאחר שסיים את הברכה האמצעית נזכר שטעה ואמר ברכה אמצעית של תפילת שבת אחרת – מה הדין? התייחסי לתפילות שונות.

ד. אדם שהתפלל תפילת עמידה של יום חול בשבת, ושם לב שטעה רק לקראת סיום תפילת העמידה – באיזה מקרה עליו לחזור לראש התפילה, ובאיזה מקרה עליו לחזור לברכה האמצעית

ה. מהו זמן תפילת מוסף לכתחילה, ומהו זמנה בדיעבד?

ו. אם התפלל תפילת שחרית של שבת במקום תפילת מוסף, ולפני שאמר "רצה" שם לב שטעה מה עליו לומר כדי לצאת ידי חובת תפילת מוסף?

דיני חולה

12. א. חולה שיש בו סכנה – האם צריך לחלל עליו שבת או מותר לחלל עליו שבת.

בתשובתך צייני את המקור בתורה.

ב. מי קובע אם החולה הוא בגדר חולה שיש בו סכנה?

13. א. קשיש חולה ומחוסר הכרה שוודאי ימות בתוך כשעה האם מחללים עליו את השבת? נמקי את תשובתך.

ב. כתבי שלוש דוגמאות לכאבים ולפציעות שנחשבים לסכנת נפשות גם אם הסכנה עדין אינה ניכרת.

ג. חז"ל אסרו בשבת לעשות פעילות כדי להזיע (לצורך רפואה) הסבר מדוע חז"ל אסרו זאת.

ד. פצע מדמם בשבת האם מותר לחבוש אותו בשבת? פרטי ונמקי!

14. א. כתבי עבור איזה חולה מותר ליהודי לעשות בשבת :

(1) מלכתחילה, מלאכה האסורה מן התורה, אף ללא שינוי.

(2) מלאכה האסורה מן התורה, אך רק בשינוי.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- (3) מלכתחילה, מלאכה האסורה מדרבנן, אף ללא שינוי.
ב. מדוע אֵין להיעזר בקטן לצורך רפואה לחולה שיש בו סכנה?
ג. מי שסובל מכאב, אך מתהלך כאדם בריא – מה מותר לו לעשות לרפואתו?

15. א. לפניך ארבעה סוגים של פעולות. בנוגע לכל סוג של פעולה, צייני את סוג החולה שבעבורו מותר לעשות את הפעולות האלה:

- (1) רק פעולות שאסורות מדרבנן, ורק בשינוי.
(2) רק פעולות שאסורות מדרבנן, גם בלא שינוי.
(3) פעולות שאסורות מדאורייתא, רק בשינוי.
(4) פעולות שאסורות מדאורייתא, עדיף בשינוי.
ב. "גזרה משום שחיקת סממנים" –
(1) הסבירי מהי שחיקת סממנים.
(2) מה אסור לעשות משום גזרה זו, ועל איזה חולה אסרו זאת חכמים?
(3) באיזה אופן מותר להקל על סבלו של אדם זה?

מוקצה

1. האם מותר לטלטל בשבת כלי היתר, שהוא עצמו מותר בטלטול אך בכניסת השבת מונחים עליו:
א. כלי מוקצה שהושם בכוונה.
ב. כלי מוקצה שהושם לא בכוונה.
ג. שני כלים, כלי היתר וכלי מוקצה.
נמקי תשובותיך.
2. א. (1) כתבי דוגמא לכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו, וצייני באיזה תנאי מותר לעשות זאת.
(2) האם מותר לטלטל כלי זה גם לאחר שהסתיים השימוש בו, או שיש להניחו מיד בתום השימוש?
ב. (1) מדוע אסור לטלטל אפר שנוצר מעצים שהוסקו בשבת?
(2) מדוע הכלל "אין מוקצה לחצי שבת" לא חל על האפר הזה?
3. א. הנוהגים להדליק נרות שבת על השולחן שאוכלים עליו ומניחים עליו חלות לפני הדלקת נרות, מדוע יש לעשות כך?
ב. באיזה תנאי מותר לטלטל שברי כלים?
ג. לאלו מטרות מותר לטלטל סיר בישול ריק?
4. א. לפניך רשימת דברים האסורים משום מוקצה. כתבי לאיזה סוג מוקצה שייך כל אחד מהם.
(1) קליפות ביצים.
(2) פמוט שהדליקו בו נר בכניסת שבת.
(3) נייר כתיבה.
(4) קישוט לסוכה.
ב. מהו "בסיס לדבר האסור והמותר" ובאיזה תנאי מותר לטלטלן?
5. צייני בנוגע לכל אחד מהחפצים א-ד שלפנייך אם מותר לטלטלו בשבת ולאילו צרכים מותר לטלטלו:
א. צלחות
ב. מפתח לדירה בשכונה מרוחקת
ג. מספריים
ד. חולצה שהיתה רטובה בכניסת שבת.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 הפיקוח על המקצועות העצמאיים

6. לפניך טבלה ובה פרטים מהלכות מוקצה בשבת.

העתיקי למחברתך את האותיות א-י, וכתבי ליד כל אות את תשובתך.

תנאי שבו תלוי הדין	האם מותר / אסור לטלטלו לצורך גופו או מקומו	סוג המוקצה	הפריט / החפץ
ג.	ב.	א.	פטיש
	ה.	ד.	כביסה רטובה בחורף בזמן כניסת שבת
בתנאי שבעל החפץ מקפיד שלא להשתמש בחפץ למטרות אחרות	ח.	ז.	ו.
	י.	נולד	ט.

7. כלים או מכשירים שהם מיוחדים לעשיית מלאכות אסורות שהם מוקצה בשבת, מותר בכל זאת לטלטלם ל"צורך גופם" או ל"צורך מקומם" אבל לא לצורך עצמם". הסבירי את המושגים המסומנים בקו.

8. לפניך שתי הגדרות של סוגי מוקצה, תני דוגמא לכל אחת מהן וכתבי מהו הדין בכל אחת מהן בנוגע לטלטול.
 א. מוקצה מחמת מיאוס.
 ב. מוקצה משום נולד.

9. לפניך רשימה של סוגי מוקצה. כתבי דוגמה לכל אחד מסוגי המוקצה, וצייני אם מותר לטלטל מוקצה מסוג זה לצורך מקומו.
 – מוקצה מחמת איסור
 – מוקצה מחמת חסרון כיס
 – מוקצה מחמת גופו

10. א. כתבי שני כללים שלפיהם אַנן חפץ נעשה "בסיס" אף על פי שדבר מוקצה הונח עליו לפני כניסת השבת. (2 נק')

ב. הסבירי והדגימי את האיסור "ביטול כלי מהיכנו". (2 נק')

ג. הניח כלי גדי לקלוט נר העומד ליפול באיזה מקרה יהיה הכלי "בסיס לדבר האסור" ובאיזה מקרה יהיה זה "ביטול כלי מהיכנו"

ד. דבר מוקצה נפל על כלי באילו מקרים הכלי לא ייאסר מדין "בסיס" וגם לא יהיה בכך "ביטול כלי מהיכנו"?
 ה. סל שבתוכו פרות וגם אבן האם מותר לטלטל את הסל? נמק את תשובתך.

11. א. בארי והדגימי את המושג "כי שמלאכתו לאיסור".

בתשובתך צייני אם מותר לטלטלו לצורך גופו, לצורך מקומו ולצורך עצמו. (4 נק')

ב. בארי והדגימי את המושג "מוקצה מחמת גופו".

בתשובתך צייני אם מותר לטלטלו לצורך גופו, לצורך מקומו ולצורך עצמו. (4 נק')

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

12. א. אדם הניח בערב שבת פטיש על גבי מגש, והתכוון שהפטיש יישאר שם כל השבת. במהלך השבת נשמט הפטיש מן המגש.

1. לצורך מה מותר לטלטל את המגש בשבת? נמק את תשובתך.
2. מדוע הכלל " אין מוקצה לחצי שבת" נמק את תשובתך.
- ב. צייני שלושה מקרים שבהם כלי שדבר מוקצה מונח עליו אינו נעשה בסיס לדבר האסור.

הלכות ימים טובים

הלכות יום טוב וחול המועד:

1. א. למי התירו לעשות בצנעה מלאכות אסורות בחול המועד?
ב. צייני שני מקרים שבהם מותר לתלוש או לקצוץ מן המחובר בחול המועד.
ג. צייני שלוש מן הפעולות שאסור לעשות בחול המועד (מלבד פעולות שקשורות לעבודת האדמה).
ד. האם מותר לגרום כיבוי של אש ביום טוב? כתוב דוגמא אחת לגרימת כיבוי של אש.
ה. באיזה מקרה מותר ליהודי להסיק תנור ביום טוב כדי לחמם את הבית? הסבר מדוע.
2. א. בארי את הכלל: "מתוך שהותרו לצורך אוכל נפש הותרו נמי... לצורך אחר".
כתבי על אלו שתי מלאכות נאמר כלל זה, וכתבי באיזה תנאי הותרו.
ב. כיצד מותר ביום טוב לברור קטניות כדי להפריד אותן מן הפסולת?
ג. האם מותר ביום טוב לבשל אוכל עבור בהמה? נמקי.
3. א. הסבירי את הכלל "אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד".
ב. צייני שלוש מלאכות המותרות ביום טוב לצורך "אוכל נפש".
4. א. מנין לומדים שיש מצווה לכבד יום טוב ולענגו?
ב. הביאי שתי דוגמאות לכבוד יום טוב ושתי דוגמאות לעונג יום טוב (ס"ה ארבע דוגמאות).
ג. באיזה יום טוב אין מברכים ברכת שהחיינו? נמקי את תשובתך.
ד. מהו ההבדל בין הבדלה של מוצאי יו"ט להבדלה של שבת?
5. א. צייני חמש מלאכות מל"ט אבות מלאכה של שבת שהותרו ביום טוב.
ב. חלה שהופרשה ביום טוב – אסור לשרפה ואסור לאפותה. מדוע?
ג. מהי ההגבלה בעשיית חלות ביום טוב?
6. א. באיזה אופן מותר לחמם מים ביום טוב, כדי לרחוץ בהם תינוק?
ב. אם שכח להפריש חלה מעיסה שנלושה בערב יום טוב – מה יעשה ביום טוב?
7. א. כתבי כיצד מותר לחמם מים ביום טוב כדי לרחוץ תינוק בריא.
ב. האם מותר ביום טוב להדביק את הנר לפמוט? נמקי את תשובתך.
ג. האם מותר לאדם לבשל ביום טוב בעבור בעל חיים שברשותו? נמקי את תשובתך.
8. א. כתוב דוגמה לדין שבנוגע אליו שני הימים של ראש השנה נחשבים לשני ימים
ב. כתוב דוגמא לדין שבנוגע אליו שני הימים של ראש השנה נחשבים ליום אחד (יומא אריכתא)
ג. הסבר מדוע "אסור לחמם נר של שעווה... לדבקו במנורה"
- ד. הסבר מדוע "אסור להעמיד נר דולק במקום שיכול לנשב הרוח ולכבותו, ואף על פי שעתה אין הרוח מנשב"

הלכות חול המועד

9. א. מי נקרא "מחלל" את חול המועד ומי נקרא "מבזה" את חול המועד?
ב. באיזה מקרה אסור לעשות מלאכה בחול המועד אף על פי שהיא מלאכת דבר האבד?
ג. באיזה מקרה מותר לעשות מלאכה בחול המועד על ידי בן אדם אחר אף על פי שאינה מלאכת דבר האבד?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

10. א. מדוע "צריכים להיזהר מאד שלא לעשות בחול המועד מלאכה אסורה"?
ב. כיצד צריך לכבד את חול המועד?
ג. "מלאכה בדבר האבד... מותר לעשותה". מהי "מלאכה בדבר האבד", ובאיזה תנאי מותר לעשותה?
ד. מהי מלאכת "דבר האבד", ובאיזה מקרה אסור לעשותה בחול המועד?
11. א. צייני שני מקרים שבהם מותר לעשות בחול המועד פעולות שיש בהן טרחה, ונמקי מדוע הדבר מותר בכל אחד מהמקרים.
ב. באיזה מקרה מותר לעסוק בחול המועד במסחר רק בצנעה, ובאילו מקרים מותר אף בפרהסייה?
ג. מה נחשב "דבר האבד" במסחר?
12. א. 1. באיזו מלאכה המותרת בחול המועד מותר להעסיק ישראל אחר בשכר?
2. באיזה מקרה מותר להעסיק ישראל אחר בשכר בחול המועד, אף על פי שלמעסיק אסור לעשות מלאכה זו?
3. באיזה מקרה מותר להעסיק גוי בחול המועד אף על פי שלישראל אסור לעשות מלאכה זו?
ב. "אין מערבין שמחה בשמחה" איזו שמחה אסורה בחול המועד ואילו שמחות מותרות?
ג. "לא נצטוונו על הוללות והסכלות אלא על השמחה" איזו הנהגה לומדים מדברים אלה?
13. א. הדגימי מקרים שביצה שנולדה ביום טוב תיאסר –
(1) יום אחד
(2) שני ימים
(3) שלושה ימים
(4) לא תיאסר כלל
ב. כיצד ניתן לשמור על ביצה שנולדה ביום טוב, שלא תינזק.
ג. מה בין העברת אש להוצאת אש, האם מותר להעביר אש על ידי גפרור?
14. הסבירי את המושגים: דבר שאינו מלאכה גמורה, מלאכה גמורה, גרם כיבוי.
עירוב תבשילין סימן ק"ב
15. א. מה יעשה אדם ששכח להניח עירוב תבשילין ונמצא במקום שאין בו יהודים?
ב. מי רשאי לסמוך על עירוב של רב העיר ומי אינו רשאי לסמוך על עירוב זה?
ג. מתי עושים עירוב תבשילין?
ד. מהי מטרת עירוב התבשילין?
ה. כיצד עושים עירוב תבשילין?
ו. באיזה מקרה תיקנו חכמים לעשות עירוב תבשילין, וכיצד עושים עירוב זה?
ז. כשחל יום טוב בערב שבת, נוהגים להקדים ולהתפלל ערבית של שבת מבעוד יום. מדוע?
16. א. האם מותר להדיח כלים בליל יום טוב כדי להשתמש בהם בסעודת היום? האם מותר להדיח כלים ביום ראשון של יום טוב כדי להשתמש בהם ביום שני של יום טוב?
ב. האם מותר להדיח כלים בליל ראש השנה בשביל ליל ראש השנה השני?
17. א. מי שאבדה לו ביום טוב הפת שהפריש לעירוב תבשילין, קודם שהכין את צורכי השבת – האם רשאי לאפות ולבשל לצורך שבת?
ב. מי שאבד לו ביום טוב כל התבשיל שהפריש לעירוב תבשילין, קודם שהכין את צורכי השבת, ואין בעיר אס מישאל שעירב עבור בני העיר – כיצד ינהג? התייחסי לשני המצבים.
ג. מי הם הרשאים לסמוך על העירוב של זה שמערב עבור כל בני העיר?
18. א. מהו שיעור הפת שיש להניח לעירוב תבשילין, וכיצד ראוי להדר בפת זו?
ב. שכח להניח עירוב תבשילין והוא נמצא במקום שבו אין איש שהניח עירוב תבשילין כיצד יבשל לצורך שבת?

התייחסי בתשובתך לשני מקרים שונים.

ג. אם ר"ה חל בימים חמישי ושישי מתי מותר לבשל על סמך עירוב תבשילין?

הלכות כשרות סימן מ"ו

1. א. האם מותר לאדם לאכול מאכל חלבי לאחר שאכל תבשיל פרווה שנתבשל בסיר בשרי?
ב. האם מותר לאדם לאכול מאכל חלבי עם פת שנאפתה בתנור עם בשר צלי? בתשובתך התייחסי למצבים השונים של התנור ושל הצלי.
ג. כיצד אפשר להכשיר תנור שטפטף בו שומן בשרי?
ד. אדם שחנתך פרי בסכין ונחתכה גם התולעת שהייתה בתוך הפרי – מה דין הפרי? ומה דין הסכין?
2. "יין ובשר וחתיכת דג, שאין בו סימן, שמפקידין או שולחין ביד נכרי... צריך שני חותמות, אבל יין מבושל ופת וגבינה סגי בחותם אחד".
א. הסבירי את המושג "שני חותמות".
ב. מה מטרת החותמות?
ג. מדוע חתיכת דג חייבת בחותמות רק כאשר אין בה סימן?
3. א. מי שאוכל תפוחי אדמה שבושלו בסיר בשרי – האם מותר לו מיד לאחר מכן לשתות חלב?
ב. מי שאכל בשר בשבת, ורוצה לאכול מאכל חלבי בסעודה שלישית על אותו שולחן – מה עליו לעשות?
ג. "השואל למורה הוראה איזה שאלה ואסרו" – האם מותר לו לשאול מורה הוראה אחר? פרטי.
4. א. שניים הרוצים לאכול על שולחן אחד, זה – בשר, וזה – חלבי, כיצד עליהם לנהוג?
ב. אדם שאכל בשר ולאחר שש שעות רוצה לאכול מאכל חלבי, אולם הוא מוצא סיבי בשר בין שיניו – מה עליו לעשות?
5. א. הרוצה לאכול בשר, וחברו רוצה לאכול מאכלי חלב על אותו השולחן – על מה עליהם להקפיד? כתבי שלושה דברים.
ב. "אין לשיין עיסה בחלב" – מדוע? כתבי שני אופנים שבהן מותר ללוש עיסה בחלב.
ג. הרוצה לבשל בשר בחלב שקדים – על מה עליו להקפיד, ומדוע?

הלכות מליחה / סימן ל"ו

1. א. הסבירי מדוע המלח למליחת בשר "לא יהיה דק מאוד כקמח ו"לא יהא גס מאוד".
ב. אם שכחו ונשרה הבשר במים מעת לעת – מה דינם של הבשר ושל הכלי שבו הושרה?
ג. כמה זמן צריך הבשר להיות מונח במלח? התייחסי בתשובתך לשני מצבים.
2. א. כתבי את הפעולות הנדרשות בהכשרת כבד לפי סדר עשייתן.
ב. מדוע שונה הכשרת כבד מהכשרת בשר?
3. א. עוף שנמצאו בתוכו ביצים שלמות בקליפתן:
(1) כיצד מכשירים אותן לאכילה?
(2) האם מותר לאכול אותן עם חלב?
ב. תארי כיצד מכשירים כבד.
- ג. איזה מלח ראוי להמלחת בשר, ואיזה מלח אינו ראוי להמלחת בשר? בכל אחד מהמקם הסבירי מדוע.
4. א. מהם שלושת השלבים במליחת בשר לשם הכשרתו?
ב. בקשר לדינים אלו נאמרה ההלכה: אם שכחו ונשרה הבשר במים מעת לעת, הבשר וגם הכלי אסור (קצור שלחן ערוך). מדוע שניהם אסורים?
ג. האם ניתן להכשיר בשר במים קרים מאוד? נמק את תשובתך.
ד. כיצד יש להכין בשר קפוא (קרוש) להכשרה, וממה יש להימנע?

הלכות רכילות ולשון הרע, נקימה ונטירה/ סימן ל'

1. א. הסבירי את ההבדל בין לשון הרע לבין מוציא שם רע.
ב. "אם תרצה להנקם מאויבך... ובוזה ממילא תנקם משונאך..." (קצור שולחן ערוך, סימן ל').
מה המחבר ממליץ שיעשה אדם המבקש להנקם מאויבו, ומדוע "ממילא תנקם משונאך"?
2. א. הסבירי את המושגים האלה:
א) רכילות. ב) לשון הרע. ג) מוציא שם רע. ד) אבק לשון הרע.
ב. כתבי שלוש דוגמאות לאיסור "אבק לשון הרע".
ג. ארבע כתות אינן מקבלות "פני שכינה". צייני שלוש מהן.
3. א. הסבירי מהי נקימה ומהי נטירה. בתשובותיך תוכלי להשתמש בדוגמא לצורך הסבר.
ב. איזו נקמה מותרת?
4. א. מה בין לשון הרע לאבק לשון הרע? תני דוגמא לכל אחד.
ב. מתי מותר לספר בגנות הזולת? נמקי.

איסור אונאת דברים וגנבת דעת הבריות/ סימן פ"ג

5. א. הסבירי מהי אונאת דברים ומהי גנבת דעת.
ב. "גדולה אונאת דברים מאונאת ממון". כתבי שני נימוקים לכך.
ג. האם מותר לכנות אדם בכינוי גנאי, אם אותו אדם אינו מקפיד על כך?
ד. הסבירי את המושג: "אחד בפה ואחד בלב", וכתבי דוגמא למושג זה.
6. א. מדוע "גדולה אונאת דברים מאונאת ממון"? כתבי שתי סיבות.
ב. כתבי שלוש דוגמאות ל"אונאת דברים" ודוגמה אחת ל"גנבת דעת".
ג. האם מותר לגנוב את דעתו של נוכרי, והאם מותר לגנוב את דעתו של מקבל מתנה?

הלכות גנבה וגזלה/ סימן קפ"ב

1. א. איזה מעשה גזילה מותר, אבל אמרו עליו חז"ל ש"מידת חסידות להימנע גם מזה"?
ב. הסבירי את ההבדל בין האיסור "לא תחמוד" ובין האיסור "לא תתאוה".
ג. "ועוון גדול הוא לקנות מן הגנב... שהרי הוא מחזיק ידי עוברי עבירה" (קצור שלחן ערוך סימן קפ"ב).
הסבירי דברים אלה.
ד. גזלן צריך לשלם כסף תמורת הגזלה, לאחר שהשתנה שווי הגזלה, האם ישלם לפי שווי הגזלה בעת שנגזלה או לפי השווי בעת התשלום?
ה. אדם שגזל חפץ והנגזל מת, מה יעשה הגזלן עם הגזלה?
ו. הסבר מדוע אסור לקנות חפץ גזול גם אם הגזלן גוי.
2. א. "והשיב את הגזלה אשר גזל".
צייני שני מקרים שבהם אין צורך להחזיר את הגזלה עצמה אלא את תמורתה הכספית.
ב. (1) מדוע אסור לקנות מגנב חפץ גנוב?
(2) באיזה מקרה מותר לקנות מהגנב חפץ שנגנב?

נזקי ממון ונזקי גוף/ סימן קפ"ד

3. א. "אפילו מי שבא איזה נזק עליו – אסור לסלקו מעליו, אם על ידי זה יגרום שיבוא על חברו" (קצור שלחן ערוך קפ"ג, סעיף ב'). באיזה מקרה מותר לאדם לסלק נזק, אף על פי שיגרום על ידי כך נזק לחברו?
ב. מה דינו של המבעית את חברו?
ג. (1) על איזה איסור עובר המכה את הזולת?
(2) את מי, בכל זאת, מותר להכות, ומדוע מותר להכותו?
ד. איזו הלכה נלמדת מהפסוק "לא תעמד על דם רעך"?
4. א. מי שהוחלף מעילו במקום ציבורי ונותר שם מעיל של מישהו אחר – כיצד ינהג במעיל?
ב. האם בן רשאי לתת מאכל לעני מרכוש אביו? נמקי את תשובתך.
ג. בהצלת אדם שכרוכה בהוצאת ממון מי חייב בהוצאות? התייחס לשני מקרים.
ד. החובל בחברו – מה יעשה כדי לכפר על מעשהו?
ה. האם מותר לאדם למנוע כניסת מים שוטפים לחצרו, אף על פי שכך ייגרם נזק לחצר שכנו? התייחס לשני מקרים.
גנבה, גזלה, אבדה ומציאה/ סימן קפ"ב וקפ"ז
5. א. האם מותר לאדם ליהנות מרכוש של אחר בלי ידיעתו, אם האחד הוא ידידו וישמח כשייודע לו על כך?
ב. איזו מציאה יש להחזיר לפנים משורת הדין? ובאיזה מקרה אינו צריך להשיב את האבידה אף לפנים משורת הדין?
ג. באיזה מקרה אין לגעת באבדה אף שיש בה סימן?
ד. באיזה מקרה אדם מקיים מצוות השבת אבדה אף שהחפץ עדיין לא אבד?
ה. זקן מכובד באיזו אבידה הוא פטור מלטפל?
6. א. מדוע אסור לקנות מגנב את החפץ הגנוב, ובאיזה מקרה מותר בכל זאת לקנותו?
ב. מה דינו של הגוזל את הרבים? התייחסי לשני מצבים.
ג. "והשיב את הגזלה אשר גזל". כתוב שני מקרים שבהם אפשר לקיים מצווה זו על ידי השבת דמי הגזלה ולא החפץ עצמו.
ד. באיזה מקום יש בכל מקרה להשיבה?
7. א. כתוב שלוש דוגמאות לאונאת דברים
ב. הסבר את המושג "אחד בפה ואחד בלב" וכתוב דוגמא למושג זה.
8. א. בתורה נאמר כמה לאווים בקשר לממון או לחפץ של חברו. לא תגנוב, לא תגזול, לא תעשוק, לא תחמוד, לא תתאוה.
בחר בשלושה מהם והסבר מהו האיסור בכל אחד מהם.
ב. מדוע מותר לעשוק עכו"ם? באיזה מקרה אסור לעשוק עכו"ם?
9. א. "אפילו מי שבא איזה נזק עליו – אסור לסלקו מעליו, אם על ידי זה יגרום שיבוא על חברו" (קצור שלחן ערוך קפ"ג, סעיף ב'). באיזה מקרה מותר לאדם לסלק נזק, אף על פי שיגרום על ידי כך נזק לחברו?
ב. מה דינו של המבעית את חברו?
ג. (1) על איזה איסור עובר המכה את הזולת?
(2) את מי, בכל זאת, מותר להכות, ומדוע מותר להכותו?
ד. איזו הלכה נלמדת מהפסוק "לא תעמד על דם רעך"?
ה. מה צריכים לעשות החובל, הגנב והגזלן כדי שיתכפר חטאם?

הלכות צדקה/ סימן ל"ד

1. א. מי אינו חייב לתת צדקה?
ב. כמה צדקה יש לתת לעני? התייחסי לשני מצבים.
ג. באיזה מקרה אדם נותן צדקה ובכל זאת מאבד את זכות המצווה?
2. א. צייני כמה צדקה יש לתת במקרים האלה:
(1) עני המקבל בחשאי.
(2) עני המחזר על הפתחים.
ב. האם תשלום עבור תלמוד תורה לבניו נחשב למצוות צדקה? פרטי.
ג. מהי "המעלה הגדולה שאין למעלה הימנה במעלות הצדקה"? הסברי.
3. א. "הנותן צדקה לעני... אפילו נתן לו אלף זהובים – איבד זכותו והפסידה". באיזה מקרה מדובר?
ב. תלמיד חכם עני שאינו רוצה לקבל צדקה – כיצד יש לנהוג בו?
ג. מיהו עני שנותנים לו "כל מחסורו", ומיהו עני שנותנים לו "מזון שתי סעודות"?
ד. כיצד יש לנהוג בעני בשעה שאין בידו לתת לו צדקה?

הלכות כלאי בגדים ושעטנז/ סימן קע"ו

1. א. מהו "שעטנז"?
מני שלוש דוגמאות על איסור שעטנז, מלבד איסור שעטנז בבגדים.
2. א. באלו אופנים של קשירה או תפירה עוברים על איסור שעטנז?
ב. צייני אם מותר להשתמש בפריטים הבאים אם יש בהם שעטנז:
(1) מטפחת
(2) מגבת
(3) פרוכת של ארון הקודש
(4) מפת שולחן
ג. האם מותר לתפור בגד שעטנז עבור גוי?
3. א. אלו מינים אסור לחבר יחד משום איסור כלאי בגדים?
ב. צעיף שבקצה שלו יש כלאיים – הם מותר לכרוך סביב הצוואר רק את הקצה האחר?
ג. אדם חיבר כלאי בגדים במחט בלי חוט. באיזה מקרה הוא עבר על איסור כלאי בגדים, ובאיזה מקרה הוא לא עבר על איסור זה?
4. א. הסברי מהו איסור כלאי בגדים?
ב. צייני שני חפצים (שאינם סוג של בגד) שחל עליהם איסור כלאיים.
ג. ספה שבד הריפוד שלה אסור משום כלאיים- האם מותר לכסותה בכיסוי שאין בו בד כלאיים ולשבת עליה?
ד. "עורות הכבשים שעושים מהם בגדים, מותר לתופרן בחוטי פשתן ואין חוששים לנימות של צמר וכו'" הסבר מדוע.

הלכות חדש / סימן קע"ב

1. "ולחם.. לא תאכלו עד עצם היום הזה"
א. 1. ציין את התאריך של "היום הזה"
2. עד מתי אין לאכול את החדש ביום הזה? התייחס לשתי אפשרויות.
ב. איזו תבואה נעשית מותרת באכילה ביום הזה?
ג. כתוב שתי דוגמאות לתוצרים של תבואה שאינם דבר מאפה, הכלולים באיסור חדש.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

2. א. כתבי ממתי מותר לאכול מתבואת ארץ ישראל שנזרעה ונשתרשה במועדים אלו :

1. בחודש אדר.

2. בסוף חודש ניסן.

ב. עיסה העשויה מתבואה שאין עליה איסור חדש – כיצד יתכן שבכל זאת תהיה אסורה מחמת "איסור חדש"?

הלכות ריבית/ סימן ס"ה

1. א. מדוע החמירה התורה באיסור ריבית וכתבה בו לאווים רבים?

ב. מי עובר על איסור ריבית נוסף על המלווה והלווה?

ג. הלווה נתן מתנה למלווה בעת הפרעון האם על המלווה להחזירה? התייחסי בתשובתך למקרים שונים ומה דינן של

ריבית מוקדמת וריבית מאוחרת, התייחסי בתשובתך ללווה ולמלווה

2. א. הביאי דוגמא ל"ריבית מוקדמת" ודוגמא ל"ריבית מאוחרת".

ב. אילו מעשים אסורים משום ריבית, אף על פי שאינם תשלום ממון?

הביאי שלוש דוגמאות.

ג. האם מותר למלווה ליהנות מן הלווה בדבר שהיה נהנה ממנו גם אילו לא היה מלווה לו? התייחסי לשני

מצבים.

ד. הסבירי מדוע "קרוב יותר שיהא האדם נכשל באיסור ריבית מבשאר איסורים שבממון".

ה. "עבד לוה לאיש ולמלווה" איזו הלכה נלמדת מפסוק זה?

מידות טובות/ סימן כ"ט

1. "מצוות עשה להידבק בתלמידי חכמים" (קצור שלחן ערוך כ"ט, סעיף י"א).

א. הסבירי כיצד לומדים מצווה זו מהתורה.

ב. כיצד מקיימים מצווה זו? כתבי שתי דוגמאות.

2. א. "אסור לאדם לבקש דין מן השמים על חברו שעשה לו רעה" (קצור שלחן ערוך כ"ט, סעיף י"ד).

הסבירי את המילים המודגשות.

ב. הרואה את חברו שחטא – מצווה להוכיחו. הסבירי כיצד יש לקיים מצווה זו.

3. א. איזו הנהגה למדו חז"ל ממאמרו של רבי יהודה בן תימא "הווי עז כנמר"?

ב. כיצד מקיימים את מצוות התורה "ובו תידבק"? צייני שלוש דוגמאות.

4. א. את מי צריך להוכיח, ואת מי אין להוכיח? על אלו דברים יש להקפיד בזמן שמוכיחים?

ב. "חייב אדם להיזהר ביתומים ואלמנות... וינהג בהן מנהג כבוד".

1. עד מתי נקרא אדם "יתום"?

2. לאיזו מטרה מותר לדבר אל יתום בלשון קשה?

5. א. על מי נאמר "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם... למה תשומם? הביאי שתי דוגמאות.

ב. מהי המשמעות המעשית של הציווי "והייתם נקיים מה' ומישראל"?

ג. צייני שתי הנהגות שאדם צריך לנהוג בהן כדי להתרחק ממידת הכעס.

הלכות נדרים ושבועות/ סימן ס"ז

1. א. על אלו נדרים נאמר: "נדרים סייג לפרישות", ועל אלו נדרים נאמר: "כל הנודר כאילו בנה במה בשעת

איסור הבמות"?

ב. כיצד מנהג הופך לנדר?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

2. א. מאיזה גיל חל הנדר על הנודר, ובאיזה תנאי?
ב. מהו "נדר בטעות", ומה דינו?
ג. כיצד מתירים נדר?
3. א. אלו נדרים מצווה לקיים, ואלו נדרים כדאי להתיר?
ב. מהו "נדר בטעות", ומה דינו?
ג. מאיזה גיל חל הנדר על הנודר, ובאיזה תנאי?
4. א. "נדרים סייג לפרישות" – הסבירי משפט זה והדגימי אותו.
ב. מהו התנאי ההכרחי כדי שהנדר יחול?
ג. התרת נדר או שבועה – בפני אלו אנשים, ומהו מספרם? התרת "נדר חלוס" – בפני כמה אנשים?

הלכות ייחוד/ סימן קנ"ב

1. א. באיזה מקרה מועיל היתר "בעלה בעיר", ובאלו מקרים אינו מועיל?
ב. מהו ההבדל בין איסור ייחוד בעיר ביום ובין איסור ייחוד בעיר בלילה?
ג. במה שונה דין ייחוד בעיר מדין ייחוד בשדה?
2. א. האם יש איסור ייחוד של אישה עם גבר שגם אשתו עימו? התייחסי בתשובתך לשני מקרים.
ב. מותר לאיש להתייחד עם ילדה קטנה ומותר לאישה להתייחד עם ילד קטן.
עד איזה גיל נחשבת ילדה קטנה, ועד איזה גיל נחשב ילד קטן, כדי שלא יחול איסור ייחוד עימו?
ג. צייני שלושה מקרים שבהם לא חל ייסור ייחוד עם מי שאינם קרובי משפחה.